

14. ביאור הלכה סימן שמ

הנה הריב"ש בסימן שצ"ד [והובא לעיל בסימן ש"ג וגם בסימן זה] כתב דמלאכת הגזיזה חשיבא מלאכה לכו"ע אפילו אין צריך להשער דגזיזה היתה במשכן שלא לצורך הצמר והשער רק לצורך העור כגון בעורות תחשים וע"כ **חייב כל שהוא לצורך גופן** אף על פי שאינו צריך לשער ומלאכה הצריכה לגופה היא עכ"ל... והנה באשה ששכחה ליטול צפרנים בע"ש ואירע ליל טבילתה בשבת בודאי **לכתחלה נכון לה ליזהר שתאמר לעו"ג ליטלם ביד** ולא בכלי דהוא מלאכה גמורה לדעת הרמב"ם אך בא"א לה **ביד מצדד המ"א להקל ע"י עו"ג אף בכלי** וכדעת נקודות הכסף ביו"ד סימן קצ"ח וכמ"ש למעלה דבזה מקרי מלאכה שאצ"ל שאין **כונה שלה להתנאות בזה רק לצורך טבילה** ונ"ל דבצפרי רגליה בודאי טוב יותר להתיר ע"י נקור מלהתיר ע"י עו"ג...

15. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת שג:כז

אסור לסרוק במסרק בשבת, ואפילו אותו שעושים משער חזיר, שא"א שלא יעקרו שערות. אבל מותר לחוף ולפספס ביד (ב"י).

16. משנה ברורה סימן שג

(פה) אסור לסרוק - משום תלישת שער הגוף דהוי **תולדה דגוזז**: (פו) שא"א וכו' - וע"כ אף אם אינו מכיין לתלישת השער ג"כ אסור **דהוי פסיק רישא** ובגמרא איתא דכל הסרוק להשיר נימין המדולדלין [היינו שנתלשו קצת ועדיין לא נעקרו לגמרי] מתכוין כדי להפריד היטב שערותיו ונ"מ מזה דאפילו במסרק רך [כגון בארש"ט רכה] שאינו פסיק רישא ג"כ אסור אם לא באופן שאין מכיין להשיר הנימין הנ"ל. כתב בספר ישועות יעקב **ראיתי אנשים מקילים לסרוק ראשם בשבת** וכמעט נעשה הדבר כהיתר אצלם ואוי לעינים **שכך רואות** לעבור בשאט נפש לחלל שבת בידיים ומהראוי לכל חכם בעירו להזהיר ע"ז אולי ישמעו ויקחו מוסר עכ"ד ומה שמשיבין שמוכרח לתקן שערותיו כדי שלא יתגנה בפני חבריו הלא יכול לעשות באופן ההיתר כנ"ל וגם כדלקמיה בסקפ"ז ומלבד כ"ז הלא יכול לחוף ולפספס שערותיו ביד ולמה יעבור איסור חמור כזה בידיים: (פז) שלא יעקרו שערות - **ומ"מ מותר לתקן מעט את שער הראש בכלי העשוי משער חזיר** דדוקא לסרוק אסור בו דמשיר שער אבל **לתקן מעט שרי** ובמסרק אסור אף בזה (שער הציון: בשם המג"א) ונהגו שיהיה הכלי העשוי משער חזיר **מיוחד לשבת** כדי שלא יהיה מחזי כעובדין דחול:

17. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת שכ:ג

אין מגרדין בכלי העשוי לכך, אלא אם כן היו ידיו או רגליו מטונפות בטיט וצואה.

18. משנה ברורה סימן שכז

(י) העשוי לכך - אמרינן בגמרא דאם היה לו **כלי המיוחד לשבת שרי** וכתב המ"א **דמזה נהגו הבתולות להיות להם כלי משער חזיר המיוחד לשבת דתו לא מחזי כעובדין דחול** ועיין לעיל בסוף סימן ש"ג במ"ב דגם בזה אינו מותר כ"א לתקן בו מעט את השערות להשיבם אבל לסרוק בו אסור אף בזה שא"א שלא יתלוש שער:

19. שו"ת אגרות משה או"ח חלק ב סימן עח

בענין סריקת השערות בשבת ובתקון מעט... בדבר לסרוק השערות בשבת אסור בין במסרק שהוא נקרא קאם בין בכלי העשוי משער חזיר דהוא נקרא בראש... ופשוט שה"ה כשנעשה הבראש משאר שערות וליכא שום היתר בזה. ורק לתקן מעט השערות מתיר המג"א שם בס"ק כ"ב בשם הריב"ש בכלי העשוי משער חזיר ולא במסרק. וצריך שיהיה ע"ז כלי מיוחד לשבת... **קצור הדבר שלסרוק אסור אף בבראש, ולתקן קצת מותר בבראש של שערות ולא במסרק. והבראש יהיה מיוחד רק לשבת**, ויש לייחד לכתחלה בראש שאינו ראוי לסריקה כהמאמר מרדכי, ואם קשה להשיג יכולה לייחד כל בראש העשוי משערות שיהיה רק לשבת אבל רק לתקן מעט.

20. ביאור הלכה סימן שג

[כ"ז ממ"א ועיין בסק"ב במ"א שכתב בעצמו לדעת הריב"ש דאפילו לתקן מעט השער במסרק ג"כ אסור אך י"ל דשם מיירי שלא היה הראש עדיין **סרוק יפה** וע"כ אף בתקון מעט תולש שער במסרק]:

1. רמב"ם הלכות שבת ט:ז

הגוזז צמר או שיער בין מן הבהמה בין מן החיה בין מן החי בין מן המת... חייב... התולש כנף מן העוף הרי זה תולדת גוזז...

2. תלמוד בבלי מסכת בכורות כה.

אלא לעולם סבר רב דבר שאין מתכוין - אסור, ותולש לאו היינו גוזז, וביום טוב היינו טעמא דשרי - דהוה ליה **עוקר דבר מגידולו** כלאחר יד. ותולש לאו היינו גוזז? והתניא: התולש את הכנף והקוטמו והמורטו - חייב שלש חטאות, ואמר ר"ל: **תולש - חייב משום גוזז**...

3. ספר אור זרוע חלק ב - הלכות שבת סימן סג

[ב] והגוזז ת"ר התולש את הכנף פי' נוצה גדולה מכנף עוף חי.

4. חידושי הרמב"ן מסכת שבת עד:

דאמרינן תולש חייב משום גוזז שמעינן מינה **דלא מיחייב מחיים טפי מלאחר מיתה**, דבגוזז פשיטא לן דלאו משום עוקר דבר מגידולו הוא דנימא דוקא מחיים דא"כ היינו קוצר אלא **אפי' לאחר שחיטה**, ודוקא דרך גזיזה אבל דרך תלישה לא מחייב...

5. משנה ברורה סימן שמ ס"ק ה

ועתה נבאר במקצת דין מלאכת הגזיזה. א) הגוזז צמר או שער בין מן הבהמה בין מן החיה חייב... ודוקא גוזז חיובו בכל גווני אבל תולש מן החי פטור דאין דרך לתלוש משום דכאבי לה אלא לגזוז אבל התולש ביד מן המתה דרך לתלוש כמו לגזוז וחייב וע"כ אותן **בני אדם המלובשין בעורות** של בהמה וחיה צריכין ליזהר שלא יתלוש מן השער שלהן בשבת... וכ"ז בבהמה וחיה אבל בעופות דרכן להסיר הנוצות ע"י תלישה כמו בבהמה ע"י גזיזה ולפיכך תולש כנף מן העוף בין מחיים בין לאחר מיתה חייב דתלישתו זו היא גזיזתו.

6. תלמוד בבלי מסכת שבת צד:

משנה. הנוטל צפרניו זו בזו, או בשיניו, וכן שערו, וכן שפמו, וכן זקנו... - רבי אליעזר מחייב, וחכמים אוסרין משום שבות. גמרא. אמר רבי אלעזר: **מחלוקת ביד, אבל בכלי חייב**. - פשיטא, זו בזו נתן! - מהו דתימא: רבנן בכלי נמי פטרי, והא דקתני זו בזו - להודיעך כחו דרבי אליעזר, קא משמע לן.

7. רש"י מסכת שבת צד: ד"ה מהו דתימא בכלי נמי פטרי רבנן

דאין כאן משום גוזז, **דלא שייך אלא בצמר בהמה**.

8. תוספות מסכת שבת צד: ד"ה אבל בכלי ד"ה חייב

היינו כרבי יהודה דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה

9. חידושי הרמב"ן מסכת שבת קו.

ואין אני אומר כן **דמילה ודאי מלאכה הצריכה לגופה היא שהוא צריך שיהא אדם זה מהול**, ומה דומה לזה הנוטל צפרניו בכלי וכן שפמו (צ"ד ב') שהוא חייב משום תולדה דגוזז ואף על פי שאינו צריך לגוף הצפרנים והשיער **מלאכה הצריכה לגופה נקראת**,

10. שו"ת הריב"ש סימן שצד

אבל גזיזה היתה במשכן, שלא לצורך הצמר והשער; רק לצורך העור, כגון: בעורות תחשים. ועל כן, חייב כל שהוא לצורך גופו, אף על פי שאינו צריך לשער. ומלאכה הצריכה לגופה היא,

11. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת שמ:א

אסור ליטול שער או צפרניו, בין ביד בין בכלי, בין לעצמו בין לאחרים, וחייב על שתי שערות; ומלקט לבנות מתוך שחורות, אפי' באחת, חייב,

12. ביאור הלכה סימן שמ

וחייב וכו' - הנה התוס' כתבו דזהו דוקא לר"י דמלאכה שאין צריך לגופה חייב אבל לר"ש פטור אף בכלי ומשום זה תמהו האחרונים על הרא"ש והטור שהעתיקו הדין הלא הם פסקו כר"ש וגם המחבר האיך סתם הדין בזה בסתמא...

13. מגן אברהם ס' שמ ס"ק א

בין לאחר' - ולמ"ד מלאכה שאצ"ל פטור מיירי **שצריך לשערן**:

Rabbi Yitzhak ben Sheshet Perfet (Rivash)

1326-1408

Rabbi Yitzhak ben Sheshet Perfet lived in Spain, and was a student of the Ran and R' Hasdai Crescas. Though he was recognized as a Talmid chakham and answered many halakhic inquiries, he lived a private life and worked in commerce until around the age of 50, when he was compelled to become a rabbi. With 6 other men in Barcelona, he was imprisoned on false charges. After his release he became the Rav of Zaragoza, but there was a lot of strife in the community so he left to Valencia where he started a yeshiva. He fled persecution in 1391 and eventually settled in Algiers. Someone there who wanted to become the rabbi thought he was competition and began to persecute him. Someone had the government appoint him the rabbi, but that caused others to oppose him as they disapproved of government intervention in the rabbinate. Nonetheless, he was greatly honored by Algerian Jews, and many still make a pilgrimage to his kever in Algiers. He was the author of 518 teshuvot, and is often cited by many poskim, including the Beit Yosef, as a source.